

กลับหัวกลับหาง

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๐

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ศาสนาตอนนี้มันกลับหัวกลับหาง แต่เดิมมาศาสนาไม่มี พระพุทธเจ้าจะไปตรัสรู้ได้ ต้องเกิดเป็นพระพุทธเจ้าก่อน แล้วกว่าจะตรัสรู้ พระพุทธเจ้าต้องไปศึกษากับลัทธิต่างๆ มามหาศาลเลย อุทกดาบส อาหารดาบสเห็นไหม จนทำได้ จนเขาประกันนะ ตอนพระพุทธเจ้าจะไปศึกษา เข้าสมาบัติที่แรกได้สมาบัติ ๖ แล้วได้สมาบัติ ๘ ก็ครบ สมาบัติอยู่ทางนี้ สมาธิอยู่ตรงนี้

ในเรื่องของสมาธินี้พอเข้าสมาบัติมันจะมีพลังงานในจิต อย่างที่ว่ากาลเทวิลระลึกอดีตชาติได้ อนาคตได้เป็นสิบๆ ชาติ แต่เวลาพระพุทธเจ้าประสูติ มาดูจะร้องไห้เลย พระพุทธเจ้าก็เป็นแบบนั้น ไปศึกษาจนอาจารย์เขาบอกเลย “สมณโคดมอย่าไปไหน อยู่กับเรา ช่วยกันสอนลูกศิษย์ เพราะว่าความรู้เสมอเรา” นี่อาจารย์ประกันแล้วนะ อาหารดาบสประกันแล้วว่าความรู้นี้เสมออาจารย์ ให้อยู่ช่วยกันสอนคน

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่ได้ มันยังทุกข์ ความทุกข์ในหัวใจยังไม่รู้” คนมันเชื่อตรงกับตัวเองไง นี่นักปฏิบัติมันต้องเชื่อตรงกับตัวเอง ถ้าไม่หลอกตัวเอง คนอื่นหลอกไม่ได้หรอก เราเชื่อตรงกับตัวเองนะ เทียบสิ ไอ้ที่ว่ามผลที่ได้ประโยชน์กัน ลองเทียบมาที่ใจว่าทุกข์หรือไม่ทุกข์ เรายังว่า เชียงใหม่เหมือนกัน รอนี้ ทุกข์หรือไม่ทุกข์ มันต้องทุกข์ มันต้องเภา

ถ้าคนนั้นมันไม่เป็นธรรมชาติ อันนั้นมันเป็นธรรมชาติของมันนะ ไซ้ใหม่เราบอกมันเป็นธรรมชาติคือว่ามันเป็นในตัวมันเอง แต่ตัวธรรมชาติเองก็ไม่ใช้ธรรม เพราะตัวธรรมชาติมันเห็นไหม เวลาเราว่า ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ สัพเพธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายนี้เป็นธรรมชาติ แต่ผู้รู้ธรรมชาติแล้วเหนือธรรมชาติไง ผู้รู้

ธรรมชาติถึงจะใช้ธรรมชาติให้เป็นประโยชน์ได้ใช่ไหม เพราะเราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง

แต่พูดถึงวันนี้ เราเปรียบคำว่าธรรมชาติหมายถึงว่า จิตดวงนั้นมันเป็นธรรมโดยธรรมชาติ คือว่ามันเป็นตัวมันเองใจ ไม่มีใครปั้นแต่ง มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ แล้วมันถึงเป็นสุข แต่ถ้ามันยังไม่เป็นสุขอยู่ มันต้องมีความเฉา มันต้องมีความแปรปรวน ความแปรปรวนคือเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งทั้งหลาย ธรรมะพระพุทธเจ้าสอนยังเป็นอนัตตา ในบทสวดมนต์ ทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็นมีทั้งนั้น สัพเพ ฐัมมา อนัตตา บอกละ สัพเพคือทั้งหมด ธรรมของพระพุทธเจ้าทั้งหมดเป็นอนัตตาทั้งหมดเลย ว่าธรรมนี้ไม่ให้ยึดใจ

พระพุทธเจ้าสอนถึงหลักธรรมก็ไม่ให้ยึดนะ ถ้ายึดธรรมก็เหมือนกับเราмаวัดแล้วยังนั่งในรถ ยึดความรู้ใจ ยึดความรู้นี้ เราต้องการชำระความรู้นี้ เราต้องชำระกิเลส กิเลสนี้มีอยู่ ถ้าเรายึดความรู้ที่อันนั้นจะทำให้เราก้าวเดินไม่ได้

เราอยากนอนพอถึงก็นั่งไว้เลย ขึ้นบนเตียงก็ไม่นอนได้ไหม ขึ้นเตียงก็นอนลงถึงจะถึงคำว่านอน นิ่งอยู่คือตัวกิเลสใจ ตัวความเป็นไปของความรู้สึกอันนั้น ตัวความคิดใจ ตัวความคิดคือตัวของมัน ตัวความคิดนะ แล้วกิเลสมันอยู่หลังความคิดนั้น พอมีความคิดอยู่มันก็นิ่งอยู่ มันนอนไม่ได้ จิตนี้มันสงบไม่ได้ จิตนี้ต้องอยู่ในสภาพแบบนั้น นี้มันถึงว่าไม่ให้ติดธรรม ต้องให้ปล่อยก่อน เพื่อจะไปดูตัวกิเลสตัวนั้น

ฉะนั้นสัพเพ ฐัมมา ถึงได้อัตตาใจ พระพุทธเจ้ากว่าจะมาตรัสรู้อันนี้ได้ เกิดพระพุทธเจ้าก่อน แล้วเกิดพระธรรม เห็นใหม่ ถึงได้มีสาวก ๒ คนที่ถึงพระพุทธเจ้ากับพระธรรมก่อน แล้วออกมาเทศน์บัญญัติจักกัณฐ์ จนพระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้ว ถึงเกิดพระสงฆ์ พระรัตนตรัยถึงได้เกิด พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันถึงว่าสอนมาเพราะไม่มีรูปแบบ ไม่มีอะไรเลย มันถึงเข้าถึงธรรมะได้

ตอนนี้มันออกมาเป็นศาสนพิธี ไม่ใช่ว่าผิด ถูกต้องอยู่ ถูกต้องสำหรับในการปฏิบัติ ในการเป็นเครื่องดำเนินเข้ามา แต่มันจะทำให้เกิดการติดขัด ศาสนาพิธีใจ เราติดพิธี เราติดรูปแบบสำเร็จรูป แต่กิเลสมันไม่สำเร็จรูป กิเลสมันเข้าทุกช่อง แต่ความสำเร็จรูปอันนี้ กิเลสอาศัยอันนี้ แล้วนี่เป็นสูตรสำเร็จมาเลยเห็นใหม่ อภิธรรมเป็นสูตรสำเร็จมาทั้งหมด

ท่านบอกเป็นสูตรใจ เป็นเหมือนสูตรคณิต เลขคณิต อากาของใจ อยู่ในพระวินัยนะ แต่อ้างบุคคลว่าพระทำผิดอย่างนั้น คนทำผิดอย่างนี้ อยู่ในสุดตันตปิฎกก็เหมือนกัน จะอ้างบุคคล แต่ในพระอภิธรรมนี้ไม่อ้างบุคคลเลย อ้างแต่อากาของจิตใจ อ้างไปเรื่องปรมาตม์เลย นั่นอภิธรรม อันนั้นมันเป็นสูตรใจ แต่เราไปยึดตัวสูตร มันไม่มีช่องการต่อสู้

แต่ถ้าเรามาศึกษาสูตรตันตปิฎกสิ มันมีการกระทำ มันเป็นวิธีการ แต่นั่นเป็นตัวสูตร เราไปรู้ตัวสูตร แต่เราไม่สามารถจะชำระมันได้ เรารู้ตัวสูตร แต่วิธีการทำอย่างไร เราถึงไม่เชื่อ เราก็งงไม่เชื่อนะ ก็ว่าเป็นไป นี่เราไปตรงนั้นมันถึงกลับหัวกลับหางใจ

จากที่ว่าเราเริ่มเดินเข้าไปจะทำ เข้าไปหา เข้าไปต่อสู้กับมัน แต่ไม่เป็นอย่างนั้นไปเอาผลมันมาก่อน แล้วมันเป็นอย่างนั้น แล้วนี่ให้จิตเป็นอย่างนั้น ถึงเป็นธรรมะคันเดาใจ เพราะจิตเป็นอย่างนั้น ว่างอย่างนั้นๆ ว่าง..

เราถึงได้พูดประสาเราเลยว่าเป็นมิจฉาทิฐิเลย มันคาดการณ์ไว้ก่อนใจ คือว่าเป็นสมาธิก็เป็นมิจฉาสมาธิ มันวาดรูปแบบไว้ รูปสูตรสำเร็จมาสวมเอาๆ ก็เป็นหุ่นยนต์นะสิ เป็นธรรมะหุ่นยนต์ เป็นธรรมะสำเร็จรูปเลย ต้องเป็นอย่างนั้นเลย เป็นอย่างนั้นเลย แล้วก็บป้อออกมาเลยนะ นี่โคลนนิ่งเลยแหละ จะให้ออกมาเป็นอย่างนั้นๆ เลยละ กูจะก็อบป้ออย่างนั้นๆ แล้วจิตของคน พระพุทธเจ้าถึงวางไว้ทั่วไปหมดใจ

พระพุทธเจ้าบอกว่าจริต ๔๐ อย่าง แม้แต่การเข้าสมาธินะ แล้วเรื่องของปัญญาเนี่ยอย่าว่าแต่ ๔๐ เลย ร้อยแปด ต้องเป็นของบุคคลนั้นแล้วต้องเกิดเดี่ยวนั้นด้วย มันเกิดโดยธรรมชาติมันถึงจะเข้าไปชำระธรรมชาติได้ ใจต้องชำระใจ จิตต้องชำระจิต ไม่มีทางที่ว่าทำอย่างนั้นๆ แล้วจะให้เป็นไป ถึงว่าจะต้องมีภาวนามยปัญญาใจ

มันกลับหัวกลับหาง ชาวพุทธกลับหัวกลับหางหมด แล้วเลยกลายเป็นศาสนาอะไรก็ไม่รู้ ว่าอย่างนั้นเลยนะ เรื่องศาสนาพุทธเรานี้ ประเสริฐจริงๆ แต่ชาวพุทธเป็นตัวนอนเงาะกันเอง ชาวพุทธนี้แหละทำลาย

พระพุทธเจ้าถึงบอก ไม่มีใครทำลายศาสนาหรือ กิภุ กิภุณี อุบาสก อุบาสิกาเท่านั้น นี่เคลื่อนออกมา นะ ถ้าลองสอนกันอย่างนี้เคลื่อนออกมา เคลื่อนออกมา เป็น

รูปแบบหมด จมาเป็นรูปแบบหมด มันไม่เกิด ลองมันเกิดคูสิ ไม่มีหรือ เราถึงว่านะ เวลาสมาธิมันเกิด เกิดสมาธิที่ว่าเขาทำกันอย่างนั้น มันเป็นสมาธิ มันเป็นอารมณ์กับสมาธิ สมาธิที่ว่าความรู้สึกเลยนะ แล้วพอมาสมาธิแบบสัมมาสมาธิ คอยคูสิมันว่างต่างกัน

ก็เหมือนกดไว้ กดไว้อย่างหนึ่ง แต่ไม่ได้กดไว้ มันว่างต่างกัน พอว่างต่างกัน มันจะเกิดเป็นนิมิตได้ สมมุติว่าเราไปกดไว้ หรือว่ามันเป็นอารมณ์ที่ว่ามันเจือด้วยความรู้สึกอันนั้นแล้ว เห็นใหม่ มันเต็ม

แบบว่าโอ่งน้ำเราใส่น้ำใสเต็มหมดเลย กับ โอ่งที่ไม่มีน้ำเลย ในโอ่งนั้นสามารถจะใส่อะไรได้จริงใหม่ เพราะความใสของน้ำกับความใสของอากาศต่างกัน นี่สมาธิมันต่างกันอย่างนั้น ถ้ามีน้ำเต็มใสเข้าไปไม่ได้ มันก็อยู่อย่างนั้น มีความสุข สมาธิ โอ้โฮ คือกตัญญูกันที่เขาทำกันนั้น แต่ถ้าโอ่งน้ำว่างหมดเลยนะ มันมีความว่างในโอ่ง เราใส่อะไรเข้าไปได้ใช่ไหม

พอจิตมันว่างตรงนั้นปั๊บ มันจะเกิดสภาวะตามเป็นจริงใจ จิตที่มันว่างอย่างนี้ มันจะเกิดอะไรขึ้นมา เราได้พิจารณาได้ จับตัวมันมาฆ่าใน โอ่งนั้นมันมีความว่าง มันมีเวทิต่อสู้ ไขใหม่ กับในโอ่งนั้นเต็มอะไรก็เข้าไปไม่ได้แล้ว แล้วก็ใช้กันอยู่อย่างนั้น นี่ที่เราพูดว่าสัมมาสมาธิ มิจฉาสมาธิ เราว่าอย่างนี้ เราเปรียบอย่างนี้

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เห็นใหม่ โอ่ง ว่าง.. โลง.. แล้วพร้อมที่จะต่อสู้ต่อไป เพราะโอ่งมันว่าง สมบัติเขา ในโอ่งนี้เอาเพชรมาใสเต็ม โองก็ยังไม่ใสได้ น้ำเต็มแล้วเอาอะไรไปใสมัน หนึ่งไปใสมันไม่ได้ สองมันไม่ให้ใส นี่พูดถ้าเป็นน้ำเอาอะไรใสไปก็ใสได้ เพราะมันเต็มไขใหม่

แต่ความเห็นทิวนี้มันสำคัญมาก ลองไม่เปิดรับแล้วเข้าไปไม่ได้หรือ ไม่มีทางเลย แล้วจะพิจารณาอะไร พิจารณาข้างนอกอีกหรือ โอ่งน้ำเต็มแล้วไขใหม่ ใจของโอ่ง พอมันโดนน้ำมีกระแสไอเย็นก็ออกรู้ใจ ออกรู้ข้างนอก รู้โน่น รู้นี้ โอ้โฮ รู้ไปหมด รู้บ้า ปัญญาส่งออก ไม่ใช่ปัญญาเข้า ปัญญาเข้า ปัญญาภาวนา ปัญญาในโอ่งนี้ ความบ้าในโอ่งนี้ เกิดสภาวะในโอ่งนี้ ต่อสู้กัน ในโอ่งนี้ ต่อสู้กันที่จิตใจ ต่อสู้กันที่กิเลสนี้ กิเลสอยู่ที่

หัวใจใจ ต่อสู้ในหัวใจ นั่นนะ อันนี้สำเร็จ อันนี้เข้าใจอันนี้แล้วนะ โลกนี้ไม่มีอะไรปิดบัง
ได้ มันต่างกัน กลับกันเลย

กลับหัวกลับหาง ตั้งแต่การเคารพนับถือ กลับหัวกลับหางตั้งแต่การปฏิบัติ กลับ
หัวกลับหางทั้งนั้นเลย แล้วก็เสกสรรปั้นยกกัน เพราะอะไร เพราะมันเข้ากับโลกได้ มัน
อธิบายได้ไง อย่างธรรมะนี่ นิพพานคืออะไร นิพพานคือหุบปากแล้วนิ่งเงียบเสีย
นิพพานคือหุบปากแล้วเข้าไปในป่า อย่าไปยุ่งกับใคร เพราะ โลกไม่มีใครรู้ แต่ถ้าอ้าปาก
คุยได้ อู้ย! เก่ง.. เก่งมาก.. ถูกต้อง.. แล้วข้างกันลงทะเล นี่มันต่างกันทั้งหมดเลย ต่างกัน
ทั้งนั้นเลย

แต่ก็ยังพูดออกมาเพื่ออย่างนี้ เพราะ โอ้โฮ ร้องโอ้โฮ เลยนะ ถึงว่าชีวิตนี้สั้นนัก
ชีวิตนี้สั้นนักนะ ชาติหนึ่งนี่สั้นนิดเดียวเลย เราไปคิดว่าชีวิตนี้ ๘๐ ปี อย่างเมื่อก่อน
๘๐,๐๐ ปีว่ายาวมาก พระพุทธเจ้าแทบไม่ให้ควั่น

วิภูวนนี้ ฟัง!! วิภูวนนี้ เปรียบเหมือนคนที่เดินกลางทะเลทรายมาจนจะตายอยู่
แล้ว เหนื่อย ไม่มีอาหารกิน เหงื่อซก แล้วมองไปข้างหน้า ทางยังมีอีกหนึ่ง โยชน์ ทาง
ใกล้ๆ หนึ่งโยชน์ แต่คนไม่สามารถไปแล้ว คือว่าเอาความสุขเข้าเทียบ ใจ ความทุกข์ของ
คนนี่แหละ กลางทะเลทราย อดข้าว อดน้ำมา แล้วนอนตากอยู่กลางทะเลทราย แล้วยัง
ต้องเดินไปอีก มองไปข้างหน้าสิ นี่วิภูวนเป็นอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตเป็นอย่างนั้น
เกิดมาๆ

ที่ว่าวันคืนๆ นี่แป๊บเดียว แต่ความทุกข์สักอยู่ที่ใจ คือมันไม่มีที่สิ้นสุด เดินจนเดิน
ไม่ไหวแล้วก็ได้แต่นั่งมองไปอย่างนั้น ไปข้างหน้า แล้วอากาศร้อนขนาดนี้ยังมองไปอีก
ในวิภูวนะ คือว่ามันต้องใสไปใจ ยังต้องไปอีกข้างหน้า ไม่มีที่สิ้นสุด แต่วันคืนนี้เป็น
สมมุติ แค่ว่ามาคืออกตใจกันเท่านั้นเอง

นี่ใจบวชมา ๒๐ ปีแล้ว ภูเป็นหัวหน้าแล้วนะ สมมุติว่าสำคัญตนแล้วนะ อาวุโส
ใจ ไปจีเขาแล้ว ก็เลสมันหนุนหลัง ฉันทนี่เป็นผู้ใหญ่แล้วนะ ใจนั่นก็เป็นเด็กมานะ พอเรา
จะตายขึ้นมา โอ้โฮ อยากกลายเป็นเด็กใหม่ เพราะอะไร เพราะตายไปข้างหน้าไม่รู้
เรื่องอะไรเลย เป็นเด็กใหม่ยังอยู่ด้วยกัน ยังมองเห็นอยู่

อะไรก็ได้ที่มันจับต้องหรือว่ามันหยาบต้องได้ มันต้องเอาของจริงไว้ก่อนใจ นี่มันถึงไม่เชื่อใจ แต่ถ้าเรารักปฏิบัติ เราเชื่อพระพุทธเจ้าสิ ที่เขาว่าตาย มีหรือไม่มีใจ ถ้าทำความคิดไว้ก็รีบตายไปเสวยบนสวรรค์ นี่ก็เหมือนกัน ลองทำสิ ทำขึ้นมาทำไมถึงไม่รีบไปเสวยสวรรค์ สวรรค์ยังไม่อยากได้มีงนะ อยากจะให้มันไม่มีเลย เพราะอะไร เพราะมันอย่างนี้ไง

สวรรค์ในอกนรกในใจ ต่อเมื่อปฏิบัติปัจจุบันนี้ แล้วมันจะไปสวรรค์ไหนอีก ถ้าสวรรค์ในอกมันมีแล้ว เงินเต็มกระเป๋า เงินเต็มพร้อมแล้วมันจะไปไหน มันรู้ๆ อยู่ทำไม มันจะไม่ไป แต่ทำไมไม่ตัดคอไปเสียละ มันจะได้ไปเสวยสวรรค์ อันนั้นมันกลับตกรนกลสิ สวรรค์อยู่เต็มหัวอก (เทพขัดข้อง)

เรื่องขณิกสมาธิไม่ได้เทียบตรงนั้น เราเทียบให้ดูเป็นแบบอย่าง ถ้าฟังธรรมมันต้องเป็นขั้นตอน เขาเรียกว่าภูมิใจใจ ภูมิใจหมายถึงว่าขั้นนี้เป็นอย่างนี้ๆ แต่ไอ้ไม่ได้พูดถึงขั้นตอน พูดถึงการเปรียบเทียบว่า สมาธิที่ว่าถูกต้อง หรือสมาธิที่ว่าไม่ถูกต้อง ใจนี้เทียบอย่างนั้น

สมาธิไม่ถูกต้องหมายถึงว่าสมาธิที่ว่าพวกมิจฉาเลย เราใช้คำว่ามิจฉาเลย เพราะมรรคมืองค์ ๘ มิจฉาสมาธิกับสัมมาสมาธิ สมาธิที่มันเป็นสมาธิในศาสนาพุทธเรา กับสมาธิที่เป็นพวกไสยศาสตร์ พวกที่มันเล่นของ นั่นเป็นสมาธินอกศาสนา สมาธิอย่างนั้นมันถึงไม่ใช่ประโยชน์ ใจ หมายถึงว่าเป็นเหมือนน้ำเต็มโอ่ง ใจ หรือว่าเป็นสมาธิที่ว่าเพื่อเอาพลังงานมาใช้อย่างอื่น

แต่สมาธิของเรานี้ มันเป็นสมาธิมีความสุขอยู่แล้ว แล้วยังมีที่ว่างๆ สำหรับจะทำงานต่อไป ว่างนี้ได้วิปัสสนาใจ ว่างมันถึงชำระกิเลสใจ แต่สมาธิมันไม่ชำระกิเลส มีแต่จะเพิ่มโทษ เพราะจะไปทำลายคนอื่น จริงใจไหม ถ้าสมาธิแบบนั้นมีแต่จะเสกมนต์คำจะทำคุณไสย เห็นไหม อันนั้นเราเปรียบเทียบอย่างนั้น สมาธินี้เขาไปทำอย่างนั้นละ

แต่ขณิกสมาธิหมายถึงเราเริ่มหัดทำสมาธิ พุทโธๆ หรือกำหนดลมหายใจเข้า-ออก แล้วจิตมันเป็นปกติใจใหม่ จิตมันเริ่มสงบลง จิตมันเริ่มสงบลง พอจิตเริ่มสงบลงเล็กน้อย แล้วคลายออก หัดเข้าใจ

แบบว่าเราเข้าบ้าน เราเปิดประตูบ้านเดินเข้าไปถึง แล้วก็เดินออก มันไม่เข้าไปลึก นี่ขณิกสมาธิ คือสมาธิแบบเล็กน้อย ต่างจากอบรมธรรมดานี้ นี่เขาเรียกขณิกสมาธิ ขณิกะคือว่าของเล็กน้อย ใจ ขณิกะ นิดๆ หน่อยๆ นี่ขณิกสมาธิ ลึกเข้าไปรู้สึก รู้รสของสมาธิบ้าง แต่ก็ยังดีที่ว่าไม่เป็นสมาธิเลย นี่ขณิกสมาธิ

คำว่าขณิกะ ของเล็กน้อย ใจ ถ้าแปลศัพท์นะ สมาธิเล็กน้อย เล็กน้อยขนาดไหนล่ะ คือว่าเล็กน้อยนี้ก็ไม่เด็ดขาด เพราะว่าคนนี้สมาธิอย่างนี้ คนนี้มีบารมีอย่างนี้ เล็กน้อย บางคนเล็กน้อย ทำไมขึ้นไปอยู่ข้างบนนั่นนะ บางคนเล็กน้อยๆ ใจใหม่ ความรู้สึกเห็นใหม่ นี่ขณิกสมาธิ

แล้วถ้ากำหนดเข้าไปอีก ขณิกสมาธิกำหนดเข้าไป มันจะเป็นอุปจารสมาธิ สมาธิ ลึกเข้าไปแล้วนะ สมาธิอันนี้จิตมันจะเป็นสมาธิ โดยจิตมันปล่อยวางลึกเข้าไป ปล่อยวางหนักเข้าไป อันนี้จะมีพลังงาน พลังงานนี้มันจะคลายตัวออก อุปจาระ ใจ อุปจาระบริเวณรอบ

จิตนี้เข้าไปถึงจุดศูนย์กลางแล้วมันคลายตัวหมุนออกมา ขณะคลายตัวหมุนออกมา มันเป็นที่ว่าจิตนี้มีพลังงาน เพราะจิตนี้มันต่างจากปกติ มันจะเห็น ใจ เห็นผี เห็นเปรต จะไปเที่ยวไหน อันนี้ตรงนี้ สมาธิที่อยู่ตรงกลาง

สมาธิมี ๓ ขั้นตอน ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ

นี่พูดถึงฝ่ายปฏิบัตินะ ประเดี๋ยวจะพูดฝ่ายปริยัติให้ฟัง เดี๋ยวจะงงอีก ถ้าพูดอันนั้น เดี๋ยวหัวแตกเลย นี่ฝ่ายปฏิบัติเขาจะมาแบ่งไว้ ๓ ขั้นตอน ให้เห็นว่าช่วงไหนๆ เพื่อจะสื่อความหมายกัน

นี่อุปจารสมาธิไปเห็นเทวดา ไปเห็นผีเห็นเปรต นี่ตรงนี้ แล้วมันก็ต้องเป็นที่ว่า จิตที่มีคุณประโยชน์อันนี้ด้วย แบบว่าจิตที่ตรงกับนิสัย บางดวงไม่มีอะไรเลย เป็นอุปจาระก็เป็นอุปจาระเฉยๆ เข้า-ออกก็อยู่เฉยๆ อย่างนั้น แล้วถ้าคนฉลาด คนอยากจะพักผ่อน กำหนดให้เข้าไปอีก มันจะได้อัปนาสมาธิใจ อันนี้ลมหายใจเริ่มขาด ความรู้สึกจะไม่มีเลย ความรู้สึกรับรู้เสียงภายนอกจะไม่มีเลย จะสนิทหมด สนิทจนเงิบ ลักแต่ว่ารู้ ไม่ใช่เงิบกลับ ไม่ใช่ว่าหลับ หรือว่าไม่รู้เรื่องนะ รู้! แต่รู้ภายใน เขาเรียกว่า ลักว่ารู้

อย่างเรานี้รู้ธรรมดา เสี่ยงกระทบหูนี้รู้ ความรู้สึกรับรู้ธรรมดาเขาเรียกว่ารู้
ธรรมดา อันนั้นสักว่ารู้แต่พูดไม่ได้ รู้อยู่นะ แต่พูดไม่ได้นะ ความรู้อันนั้นพูดไม่ได้เลยว่า
รู้ เพราะรู้ก็ต้องรู้ธรรมดา นี่ถึงใช้คำว่าสักว่ารู้ อันนั้นไม่ใช่อุปจาระ เพราะอุปจาระ
ออกมารับรู้ อันนั้นรับรู้ไม่ได้เลย แต่รู้อยู่ แต่รับรู้อะไรไม่ได้เลย อันนั้นลึกเข้าไปอีก อัน
นั้นถึงว่า ครูบาอาจารย์ถึงสอนใจว่าตรงนี้ไม่ใช่ ไม่ใช่ที่ว่าจะพิจารณาได้ เห็นไหม ให้
ถอนตัวออกมา

ตรงนี้เป็นที่พัก ที่เพิ่มพลังงาน พลังงานนี้มากกว่าพลังงานข้างนอกนี้ นี้อุปจาระนี้
พลังงานอันหนึ่ง แต่พลังงานอันนี้ยิ่งหนักกว่าอีก นี้พูดถึงว่าฝ่ายปฏิบัติสอนอย่างนี้ อุปจา
ระตามขั้นตอน

แต่ถ้าไปสอนทั่วไปในหลักศาสนาพุทธ ปฐมฌานก็สมาธิเห็นไหม ที่เขาถามกัน
นี่ วิตก วิจาร วิตกคือนึกขึ้นมา พุทโธๆ นี่วิตก พุทโธๆ โธๆๆ นี่ วิจารคือแบ่ง พุทโธเห็น
ใหม่ วิตก วิจาร ต้องนึกวิตกขึ้นมา วิตกนี้ธรรมดาเรานั่งก็จะหลับแล้ว วิตกขึ้นมา วิตกกับ
ความรู้สึกขึ้นมา นี่วิตก วิจาร ปิติ มันจะขนพอง มันจะรู้สึกน้ำตาไหล ปิติ สุข มีความสุข
นั้น เอกัคคตารมณ์ เห็นไหม มีความรู้สึกอันนี้ครบ ปฐมฌาน จตุตถฌาน เริ่มกำหนดเข้า
ไปเรื่อยๆ วิตก วิจารนี้พุทโธจึงจะหาย พุทโธนี้จะหายไป พุทโธนี้จะเริ่มหายไป พุทเร็ว
ไปไม่ได้ยินนะ ซ้ำๆ หน่อย

วิตก วิจาร มันจะต้องหาย แล้วไอ้พุทโธนี้มันจะหายไป มันจะเริ่มมีปิติ นั่งสุขอิม
มุขิตยานนะ ปิติอันนี้เริ่มหาย ปิติความรู้ว่าตัวของตัวเองใหญ่ นี้มีความสุขเริ่มจางลง มา
ปกติอยู่ ความสุขมันมี ความสุขละเอียด ความสุขพอใจภายใน

ตติยฌาน อันที่ ๓ ตติยฌานนะ กำหนด กำหนดเฉยๆ กำหนดเฉยๆ จนมันเป็น
หนึ่งเดียวใจ เป็นเอตทัคคะ คือว่าจิตนี้มันต้องรู้สึกอยู่ ใช่ไหม แต่ความสุขก็ไม่มี ปิตินี้ไม่
มี เป็นหนึ่งเดียว

จตุตถฌาน ฌานที่ ๔ อันนี้เราพูดฌานที่ ๔ แล้วนะ ฌานที่ ๔ นี้ทำแสนยาก รักษา
ก็ไม่ได้ ไอ้ที่พูดกันพูดกันแต่ปาก ลองทำตรงนี้สิ พอทำตรงนี้เสร็จปั๊บ ขึ้นอากาศอันญ
จายตนะเลย แม้แต่ที่มันเป็นว่างๆ แล้วนี่นะ นี่เป็นรูปฌานใจ เป็นสมาธิที่มีรูป ถ้าตาย
ตอนนี้เป็นพรหม เป็นรูปพรหม อรูปพรหมใจ

อรุปรหมมันก็เป็นแบบว่า ขึ้นอากาศนัญญาตนะ กำหนดเลยว่าทุกสิ่งนี้เป็น ความว่าง แม้แต่ตัวเราก็เป็นความว่าง ตัวเรานี้เป็นอากาศหมดเลย นึกถึงว่าเป็นความว่าง อากาศ ความรู้สึกในใจเป็นความว่างหมด มันก็กลายเป็นความว่าง ว่างหมดเลย อากาศนัญญาตนะ สมาธิที่ไม่มีรูป นิยามแบบสมาธิระ อรูปใจ ไม่มีรูป

นี่พอไม่มีรูปแล้วนะ ไม่มีรูปจะไปกำหนดอะไร ไม่มีอะไรแล้ว อากิญจัญญาตนะ ความรู้สึกนี้ไม่มีรูปแล้วอยู่ที่ไหน ความรู้สึกที่ไม่มีรูป ที่ว่าไม่มีอะไรเลย ใครเป็นคนบอก

ขึ้นเลย อากิญจัญญาตนะ มันก็รู้สึกเห็นไหม มันก็อากิญจัญญาตนะ ไม่มีรูป วิญญาณัญญาตนะ วิญญาณอีก วิญญาณมันเป็นแบบว่าว่าง อากาศนี้ว่างหมดเลย ถือว่าไม่เป็นรูปก็ได้ มีความรู้สึกนะ พูดแล้วพวกนี้มันหัวแตก มันเป็นแท่งขึ้นมา เหมือนกับ เป็นแท่งขึ้นมาอีก เป็นแท่งของความรู้สึกใจ อากิญจัญญาตนะ เป็นแท่งของมันขึ้นมา แต่มันไม่มีตัวตนที่จับต้องได้

พอเป็นแท่งขึ้นมาวิญญาณที่รับรู้ วิญญาณัญญาตนะ วิญญาณานัญญาตนะ จะมีก็ไม่ใช่ ไม่มีก็ไม่ใช่ นี่เป็นอีก ๔ ขั้นตอน นี่สมาธิใจ ในการปฏิบัติ แล้วอันนี้ก็ทำได้ อันนี้จะเข้ากับอันนี้ พอขึ้นอันนี้เห็นไหม รูปมาน มันจะมีความสุขมากกว่าปกติ พอขึ้นอรุปรหมมัน แล้วก็ถอยลงมาสิ ความละเอียดกับความหยาบมันจะเห็นมาก เห็นความต่าง มากเลย ความรู้สึกนะ ถ้าเข้าใหม่ๆ ถอนออกมาๆ

แล้วเขาบอกว่าตรงนี้ พูดถึงพระธรรมคาหรือเราปุณฺณชนนี้ทำได้ เพราะ ใ้ทำยัง ทำได้เลย ใ้ที่ว่าในสมัยก่อนพุทธกาล ก่อนมีพระพุทธเจ้า พระอรุญบุคคลยังไม่มี ยังทำได้ แต่ที่ว่าถ้าจะเข้านิโรธสมาบัติ เห็นไหม มันต่อขึ้นไป นิโรธ สมาบัติเลย นิโรธคือดับ เนวสัญญานาสนัญญาตนะ ใจ จะมีเวทนา มีความรู้สึกก็ไม่ใช่ จะไม่มีก็ไม่ใช่

ถ้าแปลภาษาไทยนะ เนวสัญญานาสนัญญาตนะ ข้างบนคือว่า จะมีก็ไม่ใช่ ไม่มีก็ไม่ใช่ ไม่มีอะไรเลย ไม่มีก็ไม่ใช่ ใ้ไม่ใ้ก็ไม่ใช่ ขึ้นไปอีก นิโรธ ดับ! ดับเลย มันดับไปเลย ดับอันนั้น ถ้าเข้านี้มันต้องมีเป็นอรุญบุคคล ดับอันนี้ ร่างกายนี้จะตัดความรู้สึก ทั้งหมด ร่างกายนี้ไม่ทำงาน ทุกอย่างจะดับหมด แต่ไม่ตาย เพราะกระแสจิตมันยังมีอยู่ จนถอนออกมาๆ นี่เรื่องของสมาธิ

อันนี้เราว่าละ คิดว่าทางนี้เก่งกันหมดแล้ว มันเลยพูดให้ฟังนะ มีแต่คนเก่งๆ แต่เราพูดธรรมดาเลย ว่า ธรรมดาเท่านั้นมันเป็นเรื่องดีคุณแล้วจะทำให้เกิดสมาธิ ไปพูดสมาธิๆ แล้วจะทำสมาธิเป็นอย่างไร เร่งทำสมาธิ พอทำใจให้สงบ ทำใจให้สงบ มันต้องเกิดจากความเข้าใจที่ใจ มันทำถูกต้อง ไม่ใช่ว่าอยากจะได้สมาธิอะไรก็ได้ ไปถึงที่ว่านี้ น้ำเต็มตุ่ม อะไรก็ได้ แค่อ้อยู่ตรงนั้นแล้วมันก็ออกไปทางโน้นเลย ให้เรากำหนดศีลบริสุทธิ์ ทำตัวเราให้ดี กำหนดเข้ามา มันก็เป็นสมาธิ พอเป็นสมาธิขึ้นมา

เรื่องที่ว่าสมาธิๆ นี้เมื่อก่อนครั้งพุทธกาล ประชากรในสมัยนั้นมีตรงนี้เป็นพื้นฐาน เพราะว่าคนมีศีลธรรม จริยธรรมศีลธรรมสมัยนั้นมันมั่นคง ใจคนจะมีตรงนี้เป็นพื้นฐานเลย พอฟังธรรมนี้ผลัวะเลย แต่มีตรงนี้เราก็ไม่มี พื้นฐานเราก็ไม่มี ยิ่งฟังธรรมยิ่งหัวแตก

หลวงพี่นี่พูดเรื่องอะไร ป่วยเดี๋ยวก็ตายๆ โน่นก็ไม่ให้เอา นี่ก็ไม่ให้เอาออกไปนี่ก็ ต้องใช้ตั้งค้ไม่ให้อาทำอะไร เห็นไหม ใ้อไม่ให้อาๆ คือไม่ให้ยึดมั่น ไม่ให้อา หมายถึงไม่ให้ยึดทุกซ์เอาไว้ แต่หน้าที่ก็ต้องทำ ถ้าไม่ให้อาแล้วไปบิณฑบาตมาทำไม เป็นถาดๆ นี้ ไม่ให้อา บิณฑบาตสักแต่เอาชีพัง ภิกขาจารย์ัง แต่ได้ก็ได้อ้อหัวมัน ใจมันไม่ให้เอาที่นี่ ไม่ให้ยึดมั่นถือมั่น

นี่ธรรมะมันลึมรสกันที่หัวใจ แต่ใ้อเรื่องหน้าที่การงาน พระโมคคัลลานะเป็น พระอรหันต์ยังโดนเขาทูปจนแหลกละเอียด นี่เวลากรรมมันให้ผล เวลาให้ผลมาอย่างนั้น มันต้องให้ผล มันรอเวลาไป กรรมมันให้ผลมา

ถ้าเราทำกรรมดีสนองไป กรรมดียังสนองไป ทำหน้าที่ไป ทำไป นี่คือธรรม อาชีพก็ต้องทำไป แต่ทำแล้วทุกซ์ใหม่ กับทำแล้วไม่ทุกซ์ ฟังสิ!!! เวลาผลกระทบบานี้ อือ มาอีกแล้ว มันเข้าใจไป ลูกศรมันปักอยู่ที่อกไป ความสุขเกิดที่นี่แล้วดับที่นั่นนะ ใ้อ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

บางทีคิดว่ามาบ่อยๆ มีคนมาเอ็ด มีคนนินทา เจย.. เจย.. เขาหยุดไปเอง ถ้านินทา มันขึ้น นินทามันขึ้น แกล้งมา นี่ผลัวะ เขาก็แกล้งอยู่เรื่อยไป เจย.. เจย.. นี่ธรรมะชนะ อธรรมตรงนี้ เขาทำอะไรมานี้ ยืม.. เจย.. เขาอายนะ

พระพุทธเจ้าว่าอย่างไร เอามาให้เรานั่ง เรานั่งหมดเลย เพราะเป็นของเรา เรามาเรามอง ต่างคนมองแล้วโยมเอากลับเพราะไม่มีใครเอา เป็นของใคร นี่ก็เหมือนกัน เขาทำอะไร ถ้าเราเฉยๆ ก็เหมือนกับเราไม่เสวย เราไม่กิน เขาต้องเอากลับไป ถึงเขาเอากลับไปเดี๋ยวเขาทุกข์เอง เดียวก็ร้อนเอง นี่มันเป็นอย่างนั้น แต่เราไม่ได้คิดกันตรงนั้นนะ

อย่างเช่น พวกเราเห็นไหม อย่างมาอยู่ที่นี่ ถ้าเป็นที่อื่นล่อขนาดนี้ก็ยังไม่ยอมอยู่ แต่เราพูดให้โยมเข้าใจ เราหวังว่าถ้าแบบว่ากลัวเขามาหลอก กลัวเขาจะมาพูด เราไม่ทันเขา ที่เราพูดเราพูดให้ฟังอย่างนั้น แต่เราไม่เคยไปตอบโต้อะไรเขา ยกเว้นแต่ป้องกันตัวเท่านั้น มีอะไรผิดเราก็ต้องป้องกันตัว นี่เขาสอนอย่างนั้น

เราเวลาพูดมันไม่มีอะไรเลยฟังแล้วมันงงงไป บอกว่าไม่ให้เอาๆ แล้วทำไมเวลาภาวนาต้องยึดมั่น มันเป็นถึงจุดหนึ่ง มรรคหยาบๆ ก็อย่างหนึ่ง กลางก็อย่างหนึ่ง ละเอียดก็ไปอย่างหนึ่ง มันต้องเดินขึ้นไปเป็นสเต็ป มันจะไปถึงว่าปล่อยไปเลย อย่างนี้ก็เป็นธรรมะคันเดาซิ ถ้าเป็นอย่างนั้นเราเสียหาย เคากัน ไปข้างหน้า แล้วมันก็จะรู้ว่าอะไรเป็นของจริง กว่าที่จะรู้ก็ อ้อ ถ้ารู้ตอนนี้ยังดี ยังแก้ไขนะ

กว่าจะรู้ก็แบบว่าใช้เงินจนหมดแล้วไง แบบมีเงินมีทองจะใช้ผิดใช้ถูกก็ยังอื้อนะ เรามีต้นทุนอยู่ มีเงินมีทอง แต่จะใช้ให้เป็นประโยชน์หรือจะใช้ให้เป็นโทษ จนหมดเนื้อหมดตัว แล้วค่อยมารู้แล้วจะมาหาเงินหาทองอีก มันเลยไม่ทำ นักปฏิบัติเป็นอย่างนี้หลายคน พอเสียไปแล้วเลยเลิก เลยก็เลยตามเลย แต่เริ่มต้นมันยังมีไฟไหม้ มันยังมีไฟ ก็วาสนาของคน (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)